

Vastaanottaja: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta LiV@eduskunta.fi

Asia: HE 24/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle annettava rautatieasemien esteettömyystiedon keräämisen ja siihen liittyvän tietopalvelun hankkiminen Liikenteenohjaus Fintraffic Oy:lta ja siten edistää kestävien ja oikeudenmukaisten liikenteen tietopalveluiden kehittämistä.

Paikallisliikenneliitto on lausunut ehdotuksesta luonnosvaiheessa, eikä sillä ole rautatieasemien esteettömyystiedoston keräämiseen ja siihen liittyvän tietopalvelun hankkimisesta hallituksen esitykseen uutta lausuttavaa tai huomautettavaa.

Samaan lakiesitykseen sisältyy muutoksia koskien Euroopan unionin palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia.

Aloite toimivalta-alueen muutoksiin tulee kunnilta itseltään. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee toimivalta-alueiden muutoksen vaatiman lainsäädännön kuntien ehdotuksesta. Toimivalta-aluemuutokset ovat kannatettavia. Ne ovat EU palvelusopimusasetuksen ja muutoksia hakevien kaupunkiseutujen tavoitteiden mukaisia.

Kommentti hallituksen esityksen perustelutekstiin paikallisen joukkoliikenteen järjestämisestä ja julkisen vallan käytön eroista

Palvelusopimusasetuksen menettelyjä käytetään, kun puututaan joukkoliikennemarkkinaan julkista tukea käyttäen. Tarkoitus on turvallisten, tehokkaiden ja korkealaatuisten henkilöliikennepalvelujen takaaminen säännellyllä kilpailulla, joka samalla takaa julkisten henkilöliikennepalvelujen avoimuuden ja suorituskyvyn. Tarkoituksena on yhtenäinen joukkoliikennemarkkina ja yrityksille avoimet ja syrjimättömät säänneltyyn kilpailuun osallistumisen mahdollisuudet.

Kappaleessa kuusi, sivulla 13 kirjoitetaan, että "Voimassa olevan sääntelyn mukaan kaikki kunnat voivat hankkia alueelleen joukkoliikennettä riippumatta siitä, onko kunta liikennepalvelulaissa määritelty tieliikenteen toimivaltainen viranomainen. Useissa kunnissa on järjestetty paikallisliikennettä, vaikka ne eivät ole toimivaltaisia viranomaisia. Joukkoliikenteen järjestäminen palvelevan julkisen vallan merkityksessä ei ole rajattu vain tieliikenteen toimivaltaisille viranomaisille. Kuitenkin vain tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisia yksinoikeuksia".

Liikennepalvelulain 181 §:n mukaan muu kuin toimivaltainen kunta tai kuntayhtymä saa hankkia alueelleen palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä noudattaen hankintalakia täydentääkseen alueensa liikkumispalveluja. Kunnan tai kuntayhtymän hankkima liikenne voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

Varsinaiseen lakimuutokseen tai kuntien oikeuteen hankkia liikkumispalveluja Paikallisliikenneliitolla ei ole huomautettavaa, mutta *perustelutekstin antamaa käsitystä joukkoliikennemarkkinaan puuttumisesta ja julkisen vallan käytöstä tulisi täsmentää. Eroksi tavallisen kunnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikennepalveluissa ja siihen liittyvässä julkisen vallan käytössä kuvataan mahdollisuus myöntää yksinoikeuksia.*

Paikallisliikenneliiton näkemyksen mukaan keskeistä julkisen vallan käyttöä toimivaltaiten viranomaisten toiminnassa on päätös markkinaan puuttumisesta.

Palvelusopimusasetuksella säädellään valtiontuen käytöstä henkilöliikennemarkkinoilla. Palvelusopimusasetus tavoittelee, että henkilöliikennemarkkinaan puututaan EU-sisämarkkinoilla yhtenäisin menettelyin ja yhtenäisin julkisen tuen käytön säännöin. *Palvelutarjontaan vaikuttaminen ja julkisen vallan käyttö alkaa päätöksellä soveltaa palvelusopimusasetusta. Siitä on tehtävä hallintopäätös*

(*liikennepalvelulaki 171 §*). Palvelusopimusasetuksella tavoitellaan yrityksille tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua säänneltyyn markkinaan ja kilpailuun palvelusopimusasetuksen mukaan järjestetyistä palveluista.

Palvelusopimusasetuksen määräämät ehdot ja säännöt joukkoliikennemarkkinaan puuttumiseen ovat tavallisen kunnan hankintalainsäädännön mukaan tekemiä palveluhankintoja tiukemmat ja laajemmat ja kansallinen laki määrittää toimivaltaisille viranomaisille lisätehtäviä.

Liikennepalvelulaki edellyttää toimivaltaisia viranomaisia yhteensovittamaan eri palveluja ja tarpeita (181 §) ja huolehtimaan lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuudesta (laki liikenteen palveluista, 157 §).

Toimivaltaisten viranomaisten on sovellettava hankinnoissa erityisalojen hankintalakia. Palvelusopimusasetus säätelee, että on vältettävä liiallisia korvauksia. On ylikompensaatiokiello. Palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä hoitavia yrityksiä koskee erilliskirjapitovelvoite (liikennepalvelulaki 170 §).

Toimivaltaisten viranomaisten on EU:n palvelusopimusasetuksen 7. artiklan 1 kohdan mukaan julkaistava vuosittain yhdistelmäraportti, jossa selostetaan toimivaltaisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet, valitut palveluntuottajat ja maksetut korvaukset sekä yksinoikeudet.

Minna Soininen, toiminnanjohtaja, Paikallisliikenneliitto.

Paikallisliikenneliitto edustaa 15 toimivaltaista joukkoliikenneviranomaista, jotka järjestävät liikennepalveluja kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla ja vastaavat yli 80 %:sta Suomen maajoukkoliikenteen matkoista. Jäseniämme ovat Helsingin seudun liikenne (HSL), Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kuopion, Kouvolan, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Porin, Salon ja Raaseporin kaupungit, Meri-Lappi sekä Tampereen ja Turun joukkoliikenneyksiköt. Yhteistyöjäseniämme ovat kahdeksan ELY-keskusta, Kaupunkiliikenne Oy, Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy, Tampereen Raitiotie Oy ja Waltti Solutions Oy.